

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY**

WERSJA JAWNA

Bydgoszcz, 27 grudnia 2023 r.

Znak: RBG.440.3.2020

DECYZJA NR RBG - 14/2023

informacje prawnie chronione oznaczono [xxx]

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) w zw. z art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1773), **po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wobec przedsiębiorcy Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu po uprawdopodobnieniu stosowania przez Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową, polegającej na obciążaniu dostawców nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją umowy tuczu trzody chlewnej poprzez organizowanie tuczu trzody chlewnej w ten sposób, że wysokość wynagrodzenia dostawcy jest zależna od efektu tuczu, podczas gdy na efekt ten mają wpływ przede wszystkim okoliczności, za które odpowiada nabywca takie jak zapewnienie odpowiednich warchlaków do tuczu, paszy, właściwej opieki weterynaryjnej, jak i jego zalecenia, co może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) i po przyjęciu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zobowiązania złożonego przez Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu do podjęcia działań w celu zaprzestania naruszeń, to jest do wprowadzenia we wzorce umów ramowych na dostawę produktów rolnych dotyczących modelu GFM („Wzorce Umowne GFM”), a także zaproponowania dostawcom¹ wprowadzenia do umów wykonywanych w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji, następujących zmian:**

1. uregulowania w umowie lub załączniku do niej procedur reklamacyjnych dla zgłaszania wad jakościowych warchlaków i prosiąt („Zwierząt”) w następujący sposób:

I. Kwalifikacja

1. Za niepełnowartościowe Prosięta uznaje się, w szczególności:

a) Prosięta z przepukliną pępkową.

¹ Dostawca - podmiot współpracujący z Agri Plus sp. z o.o. na podstawie umowy ramowej na dostawę produktów rolnych; zamiennie Producent - ze względu na nomenklaturę, którą posługuje się Spółka w treści wzorców umownych

- b) Prosięta z przepukliną mosznową.
- c) Prosięta z niezagojonymi ranami, np. okolicy pępka, pokastracyjne.
- d) Prosięta charłacze, czyli wykazujące zanik tkanki mięśniowej i podskórnej - widoczne „wystające” kości kręgosłupa, łopatki czy kości miednicy, wystające żebra, zwykle związane z odwodnieniem (sucha, nieelastyczna skóra), często także długi włos, jak również zwierzęta wyraźnie mniejsze od pozostałych z danej grupy.
- e) Prosięta wykazujące wyraźne objawy chorobowe (np. objawy nerwowe, zaawansowane objawy oddechowe, zasinienie uszu, stany zapalne racic, opuchnięte stawy kończyn przednich oraz tylnych, obecne ropnie, smoleń, wypadnięty odbył, itp.).
- f) Prosięta z uszkodzeniami mechanicznymi, złamaniami kończyn, uszkodzeniami racic.
- g) Prosięta o niskiej wartości, uznane za niepełnowartościowe zgodnie z aktualną wiedzą lekarza weterynarii.

2. Za niepełnowartościowe Warchlaki uznaje się, w szczególności:

- a) Warchlaki z przepukliną (mosznową/pępkową).
- b) Warchlaki z niezagojonymi ranami.
- c) Warchlaki charłacze, czyli wykazujące zanik tkanki mięśniowej i podskórnej - widoczne „wystające” kości kręgosłupa, łopatki czy kości miednicy, wystające żebra, zwykle związane z odwodnieniem (sucha, nieelastyczna skóra), często także długi włos, jak również zwierzęta wyraźnie mniejsze od pozostałych z danej grupy.
- d) Warchlaki wykazujące wyraźne objawy chorobowe (np. objawy nerwowe, zaawansowane objawy oddechowe, zasinienie uszu, stany zapalne racic, opuchnięte stawy kończyn przednich oraz tylnych, obecne ropnie, smoleń, wypadnięty odbył, itp.)
- e) Warchlaki z uszkodzeniami mechanicznymi, złamaniami kończyn, uszkodzeniami racic.
- f) Warchlaki o niskiej wartości, uznane za niepełnowartościowe zgodnie z aktualną wiedzą lekarza weterynarii.

II. Tryb postępowania

1. Z chwilą odbioru od Agri Plus Grupy Producent powinien zweryfikować występowanie wad Zwierząt wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej samodzielnie lub przy pomocy lekarza weterynarii wskazanego przez Agri Plus (na koszt Agri Plus). Zwierzęta, których wady są ewidentne - widoczne już w ramach wstępnych oględzin w dniu dostawy - kwalifikowane są jako „Zerówki”.
2. Producent niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od odbioru Zwierząt, zgłasza opiekunowi („SVRM”) ilość Zwierząt, które uznaje za niepełnowartościowe ze wskazaniem uzasadnienia („Zgłoszenie”). W przypadku Zwierząt Zerówek, z uwagi

na dobrostan Zwierząt, zgłoszenie wad powinno nastąpić bezpośrednio po dostawie, nie później niż w ciągu 48 godzin.

3. Zgłoszenie może zostać dokonane w każdej formie, tj. m.in. osobiście do SVRM lub za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość (np. telefonicznie, sms, e-mail).
 4. Na wniosek Producenta, SVRM zobowiązany jest przekazać Producentowi potwierdzenie otrzymania Zgłoszenia w formie dokumentowej (np. sms lub e-mail).
 5. Agri Plus informuje Producenta niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin o sposobie rozpatrzenia Zgłoszenia, tj.:
 - a) Zwierzęta zakwalifikowane przez Agri Plus jako niepełnowartościowe - w zależności od stanu zdrowia SVRM podejmuje decyzję co do dalszego postępowania. Koszt opieki nad Zwierzętami niepełnowartościowymi obciąża Agri Plus. W takim przypadku zwierzęta niepełnowartościowe nie są uwzględniane w liczbie zwierząt dostarczonych Producentowi do chowu.
 - b) Zwierzęta niezakwalifikowane przez Agri Plus jako niepełnowartościowe podlegają chowowi i rozliczeniom na zasadach określonych w Umowie. Powyższe nie wyłącza uprawnień Producenta, co do dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych przewidzianych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.
 6. W okresie od dokonania Zgłoszenia przez Producenta do czasu rozpatrzenia Zgłoszenia przez Agri Plus kwestionowane Zwierzęta trzymane są w kojcu oddzielnym od innych Zwierząt z Grupy, z zachowaniem zasad dobrostanu Zwierząt.
2. uregulowania w umowie lub załączniku do niej procedur reklamacyjnych dla zgłaszania wad jakościowych pasz dostarczonych przez Agri Plus sp. z o.o. w następujący sposób:

Procedura reklamacyjna pasz

I. Kwalifikacja

1. Za wadliwe uznaje się pasze, które, w szczególności:
 - a) Zawierają pleśń;
 - b) Zawierają ciała obce (tj. np. kamień, metal, plastik);
 - c) Mają nietypowy zapach zwłaszcza pleśni, zjełczały, stęchły, fermentacyjny, zapach miodowy, karbidowy, czosnkowy;
 - d) Mają zbrylenie, ślady namoknięcia;
 - e) Zawierają szkodniki magazynowe;
 - f) Z innych przyczyn nie nadają się do spożycia przez zwierzęta.

II. Tryb postępowania

1. Producent w ciągu 7 dni od odbioru paszy, zgłasza opiekunowi („SVRM”) zastrzeżenia co do jakości paszy („Zgłoszenie”).

2. Zgłoszenie może zostać dokonane w każdej formie tj. m.in. osobiście do SVRM lub za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość (np. telefonicznie, sms, e-mail).
3. Na wniosek Producenta, SVRM zobowiązany jest przekazać Producentowi potwierdzenie otrzymania Zgłoszenia w formie dokumentowej (np. sms lub e-mail).
4. Producent zobowiązany jest zabezpieczyć i przechować próbkę paszy, której jakość jest kwestionowana, a następnie przekazać próbkę osobie wskazanej przez Agri Plus celem zbadania.
5. W uzasadnionych przypadkach, Agri Plus zastrzega możliwość odbycia wizyty na fermie Producenta celem przeprowadzenia wywiadu oraz dokonania weryfikacji kwestionowanej paszy i warunków jej przechowywania przez Producenta. Wyznaczona przez Agri Plus osoba dokonuje wizyty w ciągu 3 dni roboczych od przyjęcia Zgłoszenia.
6. W przypadku, gdy Producent w trakcie wizyty wyznaczonej przez Agri Plus osoby podtrzymuje Zgłoszenie wady jakościowej próba paszy przekazywana jest do badania przez akredytowane laboratorium. Próbkę pobierana i zabezpieczana jest przez SVRM, przy obecności Producenta, po czym jest wysyłana do laboratorium na koszt Agri Plus.
7. Agri Plus informuje Producenta niezwłocznie, nie później niż w ciągu 15 dni od otrzymania wyników badania od akredytowanego laboratorium, o sposobie rozpatrzenia Zgłoszenia, a w przypadku stwierdzenia wad jakościowych paszy Agri Plus niezwłocznie dostarcza Producentowi paszę, w ilości odpowiadającej wadliwej paszy.
8. Niniejsza procedura nie wyłącza uprawnień Producenta, co do dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych przewidzianych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

nakłada na Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie 3 miesięcy liczonych od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213) w zw. z art. 57 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1773) nakłada na Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu obowiązek:

1. przedłożenia zmienionych Wzorców Umownych GFM, wraz z 5 przykładowymi umowami zawartymi przez Spółkę z Producentami w oparciu o zmienione Wzorce Umowne GFM, w terminie 4 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK;
2. przekazania, w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK, danych o liczbie Producentów, którym Spółka zaproponowała aneksy oraz o liczbie

Producentów, którzy do dnia złożenia sprawozdania podpisali i przekazali podpisany aneks.

UZASADNIENIE

W dniu 20 stycznia 2020 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) - postanowieniem nr RBG - 8/2020 - wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy wobec dostawców trzody chlewnej do Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu są stosowane nieuczciwe praktyki, w szczególności w zakresie zasad rozliczeń za usługi dodatkowe oraz terminowości płatności, co uzasadniałoby wszczęcie postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

W dniu 29 kwietnia 2020 r. Prezes UOKiK wszczął wobec Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu (dalej: Agri Plus, Spółka, Przedsiębiorca) postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową polegających na obciążaniu dostawców nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją umowy tuczu trzody chlewnej poprzez organizowanie tuczu trzody chlewnej w ten sposób, że wysokość wynagrodzenia dostawcy jest zależna od efektu tuczu podczas gdy na efekt ten mają wpływ przede wszystkim okoliczności, za które odpowiada nabywca takie jak zapewnienie odpowiednich warchlaków do tuczu, paszy, właściwej opieki weterynaryjnej, jak i jego zalecenia, co może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 517 ze zm.; dalej jako ustawa o przewadze kontraktowej lub u.p.n.w.p.k.).

Jednocześnie, w/w postanowieniem Prezes UOKiK włączył do postępowania materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania wyjaśniającego prowadzonego pod sygn. RBG.4080.4.2020.PS.

Prezes Urzędu poinformował Agri Plus o przysługującym prawie do ustosunkowania się do stawianych zarzutów.

Pismem z dnia 10 czerwca 2020 r. Spółka ustosunkowała się do stawianych jej zarzutów.

Wezwaniem z dnia 13 lipca 2020 r., Prezes UOKiK zwrócił się do Przedsiębiorcy o przedłożenie m.in. wzorca umowy ramowej na tucz trzody chlewnej wraz z załącznikami, aktualnej listy dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej oraz informacji o wysokości obrotu osiągniętego w 2019 r.

Pismem z dnia 30 lipca 2020 r. Spółka udzieliła odpowiedzi na wezwanie, udzieliła wyjaśnień oraz przedłożyła żądane dokumenty oraz zestawienia.

Pismem z dnia 21 sierpnia 2020 r. Spółka złożyła pierwszy wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej, o której mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

Pismem z dnia 4 listopada 2020 r. Prezes UOKiK powiadomił Przedsiębiorcę, że planuje zwrócić się do biegłego lub podmiotu, o którym mowa w art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 16

lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tj. Dz. U. z 2020 poz. 1076 ze zm.; dalej u.o.k.i.k.) o wydanie opinii w toku postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową na wskazane w nim okoliczności.

Pismami z dnia 3 i 17 grudnia 2020 r. Agri Plus przedstawił stanowisko w sprawie wyboru biegłych oraz zakresu opinii.

W toku postępowania Prezes UOKiK z urzędu dopuścił dowód z pisemnej opinii jednostki naukowej w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej - Instytutu Zootechniki - Państwowego Instytutu Badawczego z siedzibą w Krakowie na okoliczność:

1) wyszczególnienia wszystkich standardowych czynników (w tym genetycznych oraz pozagenetycznych, związanych z żywieniem, organizacją tuczu, warunkami panującymi w chlewni, opieką i dobrostanem zwierząt, ich transportem, opieką weterynaryjną) wpływających na efektywność tuczu świń (wyrażoną przez zużycie pasz, przyrostyienne, mięsność tusz) wraz z optymalnym zakresem parametrów oraz oceną stopnia ich przełożenia na wyniki produkcyjne;

- w tym wyszczególnienie czynników mających wpływ na dzienne spożycie i efektywność wykorzystania paszy u świń wraz z oceną stopnia ich przełożenia na wskaźnik FCR (tj. zużycia paszy na przyrost kg masy ciała), dla poszczególnych ras wykorzystywanych w Polsce w tuczu towarowym lub dla poszczególnych wartości hodowlanych BLUP lub w innym podziale, który byłby istotny w sprawie;

- w tym wyszczególnienie czynników mających wpływ na wielkość upadków (%) dla poszczególnych ras wykorzystywanych w Polsce w tuczu towarowym lub dla poszczególnych wartości hodowlanych BLUP lub w innym podziale, który byłby istotny w sprawie;

2) wskazania poziomu wskaźnika FCR (kg) oraz wielkości upadków (%), w tuczu w cyklu otwartym dla gospodarstw towarowych, produkujących 1000 - 2000 oraz powyżej 2000 tuczników rocznie - średni poziom wraz z określeniem odchylenia standardowego w podziale (o ile to możliwe) na jednolite grupy zwierząt lub podanie wyników jednostkowych dla gospodarstw objętych badaniami;

3) wyjaśnienia czy producent żywca wieprzowego w momencie odbioru warchlaków jest w stanie ocenić ich kondycję, zdrowie oraz wartość genetyczną.

Pismem z dnia 5 lipca 2021 r., wezwano Agri Plus do przedłożenia listy dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej w latach 2019-2020 ze wskazaniem wielkości produkcji w skali roku oraz wyjaśnienia, czy na etapie przystępowania hodowcy do współpracy Spółka przeprowadza dla hodowcy wstępną analizę kosztów.

Pismem z dnia 14 lipca 2021 r. Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Krakowie przekazał sporządzoną przez zespół opinię.

Pismem z dnia 30 lipca 2021 r. Agri Plus przedłożył aktualną listę dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej w latach 2019-2020 wraz ze wskazaniem wielkości produkcji w skali roku.

Wezwaniem z dnia 24 listopada 2021 r. wezwano Spółkę do przedłożenia aktualnie obowiązującego wzorca umowy ramowej na tucz trzody chlewnej wraz z załącznikami.

Pismem z dnia 15 grudnia 2021 r. Agri Plus przedłożył żądane dokumenty.

W toku postępowania Prezes UOKiK z urzędu dopuścił dowód z pisemnej opinii jednostki naukowej w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej - Instytutu Ekonomiki Rolnictwa

i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego z siedzibą w Warszawie na okoliczność przedstawienia kalkulacji opłacalności produkcji trzody chlewnej w warunkach modelu rynkowego (w tuczu otwartym - na podstawie badań prowadzonych w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB - średnio w próbie badawczej) oraz modelu tuczu kontraktowego stosowanego przez Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu (średnio w próbie badawczej):

- wyniki badań (średnio w próbie badawczej - dotyczy tuczu otwartego i kontraktowego) miały zostać przedstawione w przeliczeniu na 100 kg żywca; w tym określona zostać miała wartość produkcji, koszty bezpośrednie (z rozbiem na wymianę stada, pasze, pozostałe koszty) oraz koszty pośrednie (z rozbiem na koszty pośrednie rzeczywiste, amortyzację, koszt czynników zewnętrznych);
- analiza wyników (średnio w próbie badawczej - dotyczy tuczu otwartego i kontraktowego) obejmować miała: dochód na 100 kg żywca, dochód na 1 godzinę pracy ogółem, opłacalność produkcji (relację wartości produkcji do kosztów ogółem w %), zużycie paszy na 1 kg przyrostu żywca wieprzowego, upadki tuczników w gospodarstwie;
- wyniki badań (średnio w próbie badawczej - dotyczy tuczu otwartego i kontraktowego) miały zostać przedstawione dla lat 2019 - 2020;
- uzupełnieniem oceny opłacalności produkcji trzody chlewnej średnio w próbie gospodarstw w warunkach tuczu kontraktowego stosowanego przez Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu miały być badania metodą studium przypadku - przedstawione zostać miały wyniki co najmniej 3 pojedynczych gospodarstw utrzymujących różną liczbę tuczników.

Na potrzeby sporządzenia opinii przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Warszawie przeprowadzono badanie ankietowe wśród hodowców trzody chlewnej współpracujących z Agri Plus na podstawie umowy ramowej na tucz w latach 2019-2020. Ankietowani dostawcy zostali wytypowani przez IERiGŻ - PIB na podstawie zanonimizowanej listy w oparciu o kryterium wielkości produkcji w skali roku. Ankiety rozestano łącznie do 76 dostawców.

Wezwaniem z dnia 15 lutego 2022 r. Prezes UOKiK wezwał Spółkę do przedłożenia informacji o wysokości obrotu osiągniętego w latach 2020 oraz 2021, a także rozliczeń tuczu i wynagrodzenia objętych badaniem ankietowym hodowców za poszczególne cykle tuczowe.

Agri Plus udzielił odpowiedzi na powyższe pismami z dnia 7 i 21 marca 2022 r.

Pismem z dnia 24 marca 2022 r. Prezes UOKiK wezwał Agri Plus m.in. do wyjaśnienia, w jaki sposób obliczana jest wysokość kwoty/opłaty dodatkowej stanowiącej element wynagrodzenia hodowców.

Pismem z dnia 11 i 25 kwietnia 2022 r. Spółka udzieliła wyjaśnień oraz przedłożyła żądane dokumenty.

Dnia 11 lipca 2022 r. do Delegatury UOKiK w Bydgoszczy wpłynęła opinia Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego pt. „Kalkulacja

opłacalności produkcji żywca wieprzowego w warunkach modelu rynkowego² (w tuczu otwartym) i w warunkach modelu tuczu kontraktowego³”.

Postanowieniem nr RBG-79/2022 z dnia 1 września 2022 r., Prezes UOKiK ograniczył z urzędu Spółce prawo wglądu do materiału dowodowego zebranego w toku postępowania, zawartego w przesłanych przez hodowców ankietach w zakresie danych o przychodach (wartości produkcji) i kosztach bezpośrednich poniesionych na stado tuczników w ciągu roku w tuczu kontraktowym oraz danych o kosztach pośrednich - dotyczących wyłącznie produkcji żywca wieprzowego w tuczu kontraktowym w danym gospodarstwie, poniesione na stado tuczników w ciągu roku w gospodarstwach współpracujących z Agri Plus sp. z o.o. w latach 2019-2020. Na przedmiotowe postanowienie Spółka wniosła zażalenie.

Wezwaniem z dnia 26 września 2022 r. Prezes UOKiK wezwał Agri Plus do przedłożenia zestawienia 100 dostawców związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej z największym obrotem netto w latach 2019 - 2022. Spółka udzieliła odpowiedzi na wezwanie.

Pismem z dnia 18 listopada 2022 r. Spółka podtrzymała deklarowaną wcześniej wolę złożenia wniosku o wydanie przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów decyzji zobowiązującej na podstawie art. 27 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, a także przedstawiła nową propozycję zobowiązania. Przedłożona propozycja była przedmiotem dalszych rozmów oraz wymiany pism w toku postępowania.

Wezwaniem z dnia 16 stycznia 2023 r. Prezes UOKiK wezwał Agri Plus do złożenia dodatkowych wyjaśnień, m.in. co do oferowanych hodowcom form pomocy i opieki weterynaryjnej. Spółka udzieliła odpowiedzi na wezwanie pismem z dnia 25 stycznia 2023 r.

Pismem z dnia 15 czerwca 2023 r. Prezes UOKiK wezwał Przedsiębiorcę do przedłożenia informacji o wysokości obrotu osiągniętego w latach 2021 - 2022, a także listy dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej w latach 2021 - 2023 ze wskazaniem modelu współpracy. Agri Plus udzieliła odpowiedzi na wezwanie.

W toku postępowania Agri Plus zapoznała się z aktami kilkakrotnie - 16 lipca 2021 r., 4 października 2022 r.

Pismem z dnia 19 lipca 2023 r. Prezes UOKiK poinformował Stronę o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym i wypowiedzenia się w sprawie.

Stanowisko Agri Plus sp. z o.o.

Agri Plus nie zgodziła się z postawionym jej zarzutem. W jej ocenie, nie stosuje ona praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową względem dostawców i dokłada wszelkich starań, aby współpraca z nimi oparta była o zaufanie, jasne kryteria oraz partnerskie relacje.

² Wyniki w tuczu otwartym opracowano na podstawie badań prowadzonych w IERiGŻ - PIB w Warszawie

³ Wyniki w tuczu kontraktowym opracowano na podstawie danych z gospodarstw współpracujących z firmą Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu

Spółka wyjaśniała, że celem ekonomicznym analizowanej współpracy jest zapewnienie jej gwarancji dostaw odpowiedniej liczby i odpowiedniej jakości tuczników niezbędnej na potrzeby działalności ubojowej i przetwórczej innych podmiotów z grupy Smithfield. Jak wskazała, system stosowany przez Agri Plus działa na zasadzie „koszt plus”, tj. oferuje dostawcom pokrycie kosztów dostarczonych materiałów niezbędnych do produkcji, tj. paszy, zwierząt i innych oraz kosztów dostarczonych usług niezbędnych do produkcji (np. usług weterynaryjnych), jak też wypłatę kwoty bazowej za wyhodowane tuczniaki na zasadach ustalonych w Umowie ramowej (w tym zapłaty za tuczniaki z góry w formie miesięcznych zaliczek). W ocenie Spółki, mając na uwadze powyższe okoliczności, a dotyczące pokrywania przez Agri Plus kosztów produkcji takich jak pasze, usługi weterynaryjne oraz w związku z gwarancją nabycia tuczników po określonej cenie, dostawca nie ponosi żadnego ryzyka rynkowego.

Jak podnosi Spółka, to na niej spoczywa ryzyko rynkowe zmian podstawowych elementów kosztów tuczu, w tym kosztu cen warchlaków oraz pasz, które stanowią największy procentowo udział w ogólnych kosztach produkcji tuczniaka. W jej ocenie, z perspektywy dostawcy umowa zapewnia współpracę, opartą o jasne kryteria i stanowi swoiste „ubezpieczenie od ryzyk rynkowych” przy zabezpieczeniu uzyskania określonego w umowie gwarantowanego przychodu dostawcy. Spółka podnosi, że stosowany przez nią model jest uznawany za atrakcyjny z następujących względów:

- a) Dostawca nie musi dysponować na wstępie ani też zamrażać na okres produkcji znacznego kapitału obrotowego (zakup warchlaków, pasz);
- b) Dostawca jest zwolniony od ciężaru negatywnych zmian najważniejszych czynników zmiennych - ryzyk rynkowych, związanych z często występującymi wahaniami cen:
 - (i) Warchlaków;
 - (ii) Pasz;
 - (iii) Skupu tuczników;
- c) Dostawca ma określony poziom zagwarantowanego przychodu niezależny od końcowego efektu tuczu;
- d) Dostawca może partycypować w pozytywnych efektach tuczu na zasadzie systemu motywacyjnego, którego celem jest zmotywowanie go do efektywnych działań, przy czym możliwa do osiągnięcia skala przychodu zależna jest od modelu wybranego przez dostawcę (w modelu standardowym możliwość uzyskania dodatkowego przychodu jest mniejsza - głównym elementem przychodu dostawcy jest kwota bazowa, natomiast model GFM ma charakter znacznie bardziej premiujący, a średni przychód dostawcy przekracza ponad dwukrotnie stawkę gwarantowanego przychodu).

Nadto, w ocenie Spółki dostawca ma istotny wpływ na proces produkcyjny poczynając od eliminacji marnowania paszy poprzez zapewnienie odpowiednich warunków na fermie aż do zapewnienia codziennej opieki nad zwierzętami, w tym szybkiego reagowania na ewentualne problemy zdrowotne zwierząt.

Dowód:

Pismo Agri Plus sp. z o.o. z dnia 28 lutego 2020 r. k. 11-20

Pismo Agri Plus sp. z o.o. z dnia 10 czerwca 2020 r. k. 176-192

Pismo Agri Plus sp. z o.o. z dnia 18 listopada 2022 r. k. 1873-1884

Wnioski dowodowe Strony

Agri Plus w toku postępowania nie złożyła żadnych wniosków dowodowych. Spółka została pouczona o możliwości aktywnego uczestnictwa w trakcie postępowania i przedkładała dokumenty i wyjaśnienia, które stanowiły podstawę ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu

Agri Plus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Poznaniu jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000113478. Jedynym wspólnikiem Spółki jest Prima Invest Sp. z o.o.

Agri Plus jest wiodącym producentem trzody chlewnej w Polsce. Działalność Spółki obejmuje zintegrowaną z działem trzody chlewnej produkcję roślinną i produkcję pasz. Agri Plus prowadzi pełną hodowlę trzody w oparciu o stada macior, stację knurów, odchowalnie prosiąt oraz tuczarnie. Działalność Agri Plus swoim zasięgiem obejmuje teren prawie całej Polski. Przedsiębiorca jest częścią Smithfield Foods, który od września 2013 roku wraz z WH Group, tworzy firmę będącą największym producentem wieprzowiny na świecie⁴.

Współpraca Agri Plus z producentami rolnymi w dziedzinie tuczu kontraktowego odbywa się w oparciu o umowę ramową na dostawę produktów rolnych.

Wobec powyższego, Spółka jest nabywcą w rozumieniu art. 5 pkt 2 u.p.n.w.p.k., tj. przedsiębiorcą, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze w celu ich sprzedaży, odsprzedaży lub przetworzenia.

Dostawcy trzody chlewnej

Spółka w ramach prowadzonej działalności utrzymuje kontakty handlowe z producentami rolnymi, od których, po zakończonym tuczu, nabywa trzodę chlewną. Zgodnie z wyjaśnieniami Agri Plus, lista dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej obejmowała [xxx] dostawców w 2019 r. (w tym umowa typu GFM⁵ [xxx] dostawców), [xxx] dostawców w 2020 r. (w tym umowa typu GFM [xxx] dostawców), [xxx] dostawców w 2021 r. (w tym umowa typu GFM [xxx] dostawców), [xxx] dostawców w 2022 r. (w tym umowa typu GFM [xxx] dostawców), [xxx] dostawców w 2023 r. (w tym umowa typu GFM [xxx] dostawców). Są to zarówno gospodarstwa rolne, jak i spółki prawa handlowego.

Dowód:

Załącznik do pisma Agri Plus sp. z o.o. z dnia 30 lipca 2021 r. - Lista dostawców produktów rolno-spożywczych związanych ze Spółką umową ramową na tucz trzody chlewnej w latach 2019-2020 ze wskazaniem wielkości produkcji w skali roku - k. 611-626 a

⁴ <https://www.agriplus.pl/o-nas/o-agri-plus/> - dostęp z dnia 17.04.2023 r.

⁵ Obejmuje dostawców współpracujących na podstawie umowy typu GFM oraz zmieniających typ umowy z umowy standard na GFM lub odwrotnie w danym roku

Załącznik do pisma Agri Plus sp. z o.o. z dnia 11 lipca 2023 r. - zestawienie listy dostawców związanych ze Spółką umową ramową na tuczę trzody chlewnej w latach 2021 - 2023 - k. 2116 - 2178

Tucz kontraktowy - współpraca Agri Plus sp. z o.o. z dostawcami

- a) Agri Plus dostarcza partię warchlaków.
- b) Dostawca przy użyciu własnej infrastruktury produkuje tuczniki z wykorzystaniem środków produkcji (tj. m.in. pasz oraz usług weterynaryjnych) dostarczonych przez Agri Plus lub podmioty wskazane przez Agri Plus i zobowiązuje się do przestrzegania procedur tuczu określonych na podstawie umowy.
- c) Agri Plus nabywa wytworzone przez dostawcę tuczniki.
- d) Następuje rozliczenie partii, przy czym dostawca otrzymuje wcześniejsze zaliczki miesięczne.

[illegible]

[illegible]

Umowa jest umową ramową, zawieraną [xxxxxxxxxxxxx]. Po tym okresie ulega automatycznemu przedłużeniu na kolejne okresy [xxxxxxxxxx], z zastrzeżeniem postanowień wskazanych w umowie.

[illegible]

Dowód:

Strona 14

Umowa ramowa na dostawę produktów rolnych - [xxxxxxxxxxxxxxxx] - k. 2024-2058

Ze względu na charakter stawianego przedsiębiorcy zarzutu oraz rodzaju współpracy, na dalszym etapie opisu kalkulacji ceny, skoncentrowano się na umowach typu GFM.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Jak wskazano w opinii, „na efektywność produkcji żywca wieprzowego wpływa bardzo wiele czynników. (...) Do czynników genetycznych zaliczamy odpowiedni dobór i zakup materiału, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału genetycznego, płci wprowadzanych zwierząt. Natomiast do czynników środowiskowych: żywienie, system utrzymania - budynki i mikroklimat, stan fizyczny i psychiczny zwierzęcia/zwierząt (status zdrowotny, stres, nuda); właściwe zarządzanie, organizacja pracy oraz nieustanny monitoring (produkcyjny i zdrowotny). Wysoki potencjał genetyczny zwierząt do tuczu zwiększa możliwości produkcyjne, pod warunkiem zapewnienia im optymalnych warunków środowiska”⁸.

Zgodnie z opinią, „o ekonomice produkcji trzody chlewnej decyduje szereg czynników o charakterze makro- i mikroekonomicznym. Do tych pierwszych zaliczamy przede wszystkim cenę żywca wieprzowego oraz koszty środków produkcji (pasz, prosiąt), drugą grupę stanowi struktura organizacyjna gospodarstw, tzn. skala produkcji i związana z tym specjalizacja i system chowu, obszar jednostki oraz stopień powiązania z rynkiem. Struktura organizacyjna wpływa na osiągnięte wskaźniki produkcyjno-technologiczne, wyrażone przez zużycie pasz, przyrostyienne, mięsność tusz, plenność loch. O ich poziomie decyduje ponadto technologia produkcji i postęp techniczny, które wynikają przede wszystkim z wiedzy, umiejętności oraz doświadczenia samego rolnika mają charakter egzogeniczny. Jednak ostatecznym wynikiem mówiącym o rentowności produkcji jest bilans ponoszonych kosztów (stałych i zmiennych) na prowadzoną produkcję oraz uzyskiwanych z tego tytułu profitów. W produkcji trzody chlewnej podstawowym czynnikiem kosztotwórczym są koszty paszy. Szacuje się, że ich udział to 70-75% wszystkich kosztów ponoszonych w procesie produkcji wieprzowiny”⁹.

W opinii wskazano, że „oprócz czynników środowiskowych i genetycznych istnieje szereg czynników związanych z samą paszą, które mogą wpływać na jej pobranie. Czynniki te obejmują zawartość energii, białka w diecie, zawartość aminokwasów (wpływając na zbilansowanie paszy), obecność w paszy specyficznych dodatków paszowych (np. antybiotyków, środków zapachowych i smakowych itp.), sposób przetwarzania paszy, rodzaj składników paszy, jej formę i wygląd a także dostępności wody pitnej. Wydaje się, że najważniejszym z spośród powyżej wymienionych czynników żywieniowych wpływających na zdolność pobrania paszy i w efekcie końcowym efektywne jej przetworzenie na masę mięśniową ma właściwe zbilansowanie dawki pokarmowej”¹⁰.

Zgodnie z opinią Instytutu, „w trakcie prowadzenia tuczu mogą wystąpić padnięcia świń spowodowane różnymi czynnikami, które w mniejszym lub większym natężeniu wpływają na przebieg produkcji tuczników. Z jednej strony do czynników, które wpływają na ilość padłych zwierząt zaliczyć możemy takie, które spowodowane są zastosowaną technologią chowu i warunkami prowadzenia tuczu. Z drugiej strony czynnikami, które odgrywają istotną rolę są stan zdrowotny i obecność czynników chorobotwórczych w stadzie”¹¹.

Jak wyjaśniono w opinii, „produkcja w cyklu otwartym (w kooperacji) polega na oddzieleniu reprodukcji od tuczu. Rozród i wychów prosiąt (do masy ciała ok. 30 kg) odbywa się w jednym gospodarstwie, tucz zaś w innym, czyli u różnych właścicieli. System ten jest dość rozpowszechniony. Wyprodukowane warchlaki są sprzedawane i przewożone do gospodarstw

⁸ Opinia naukowa w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej przedstawiona przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy; s. 2 opinii;

⁹ Ibidem; s. 9 opinii;

¹⁰ Ibidem; s. 21 opinii;

¹¹ Ibidem; s. 28 opinii;

prowadzących tucz. Przeprowadzone badania wykazały wiele czynników, które mogą prowadzić do zwiększenia współczynnika wykorzystania paszy (FCR), poprzez większe zużycie paszy i wydłużenie okresu tuczu oraz zwiększenia upadków w trakcie odchovu zwierząt. Warchlaki przewiezione do nowej fermy przechodzą trudną adaptację do nowych warunków środowiskowych, jak również narażone są na niebezpieczeństwo związane z przenoszeniem chorób w trakcie obrotu zwierzętami. Zwłaszcza w przypadku zwierząt pochodzących z większej (a nie jednej) liczby ferm produkujących prosięta. Wiele źródeł pochodzenia warchlaków do tuczu sprzyja obecności różnych patogenów i wpływa na ich stan immunologiczny spowodowany specyficznymi dla danego (pojedynczego) stada patogenami i statusem zdrowotnym, co wpływa na pogorszenie FCR i wyższą śmiertelność¹².

W opinii Instytutu objaśniono, że „faza warchlaka uznawana jest za najtrudniejszy okres w cyklu produkcyjnym żywca wieprzowego. Zwierzęta w tym okresie życia są poddawane wpływom szeregu czynników stresogennych, takich jak przenoszenie do innych pomieszczeń, łączenie w grupy i związane z tym ustalanie hierarchii w stadzie, transport do tuczarni. (...) Pochodzenie warchlaków z różnych ferm, w których były odchowywane, a następnie ich kontaminacja w miejscu docelowym, czyli tuczarni może, zazwyczaj krótkotrwale, odbić się na ich stanie ogólnym. Nie bez znaczenia dla kondycji warchlaków jest czas transportu, jak również jego warunki (warunki panujące w środkach transportu, temperatura otoczenia, zagęszczenie na jednostkę powierzchni)”¹³.

Z opinii wynika również, że „ocena stanu zdrowia świń w momencie dostarczenia ich do fermy odbywa się na podstawie oceny ich behawioru i obserwacji objawów zewnętrznych, które mogły by wskazywać na wystąpienie określonej jednostki chorobowej”¹⁴. Wskazano, że „producent w momencie dostarczenia warchlaków na fermę jest w stanie określić pokrój świń, z którym ściśle związana jest kondycja i stan zdrowotny. Warunkiem koniecznym jest to, że producent powinien być obecny przy dostawie zwierząt do obiektów, w których będą tuczone, tak aby móc dokładnie obejrzeć zakupione warchlaki w momencie ich dostarczenia”¹⁵.

Dowód: Opinia naukowa w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej przedstawiona przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy - k. 563 - 599

Opracowanie pt. „Kalkulacja opłacalności produkcji żywca wieprzowego w warunkach modelu rynkowego (w tuczu otwartym) i w warunkach modelu tuczu kontraktowego” przedstawiona przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy - fragmenty

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy przedstawił opracowanie pt. „Kalkulacja opłacalności produkcji żywca wieprzowego w warunkach modelu rynkowego (w tuczu otwartym) i w warunkach modelu tuczu kontraktowego”. Wyniki zostały przedstawione średnio w próbie badawczej gospodarstw prowadzących produkcję żywca wieprzowego w latach 2019-2020. Ocenę opłacalności tuczu w modelu kontraktowym uzupełniono o studium przypadku dla trzech pojedynczych gospodarstw utrzymujących różną liczbę tuczników.

¹² Ibidem; s. 33 opinii;

¹³ Ibidem; s. 47 opinii;

¹⁴ Ibidem; s. 48 opinii;

¹⁵ Ibidem; s. 47 opinii;

Jak wskazano w opinii „wyniki prezentujące opłacalność produkcji żywca wieprzowego przedstawiono w formie uproszczonej. (...) W tabeli 1 przedstawiono wyniki żywca wieprzowego średnio w latach 2019-2020 (na podstawie badań prowadzonych pod kierunkiem IERiGŻ-PIB). Gospodarstwa uczestniczące w badaniach prowadziły tucz otwarty i były położone na terenie całej Polski. Wyniki przedstawiono średnio w próbie badawczej. Ocenie poddano przychody, czyli wartość produkcji liczoną na 100 kg żywca brutto, poniesione koszty i wyniki ekonomiczne. Średnio w próbie badawczej na jedno gospodarstwo przypadła sprzedaż 392 tuczników. Średnia waga sprzedanych tuczników wynosiła 118 kg, a cena sprzedaży żywca - 5,18 zł/kg. Wyniki badań pokazują, że średnio w latach 2019-2020 produkcja żywca wieprzowego była niedochodowa. Wartość produkcji nie zapełniła pełnego pokrycia poniesionych kosztów ogółem (tj. bezpośrednich i pośrednich ujętych łącznie). W konsekwencji dochód nie został zrealizowany, producenci ponieśli stratę, która wynosiła 65 zł/100 kg żywca”¹⁶.

Jak wskazano w opinii, „ekonomiczną efektywność produkcji żywca wieprzowego określa wskaźnik opłacalności. Wskaźnik ten informuje, w ilu procentach wartość produkcji wyrażona w cenach bieżących, pokrywa koszty poniesione na jej wytworzenie. Wyniki badań pokazują, że próg opłacalności nie został przekroczony - wskaźnik opłacalności ukształtował się na poziomie 88,9%”¹⁷.

Jak podano w ekspertyzie, „w tabeli 2 przedstawiono wyniki żywca wieprzowego w gospodarstwach współpracujących z firmą Agri Plus sp. z o.o. Są to wyniki średnie z próby [xxx] gospodarstw zakwalifikowanych do badań. (...) Średnio w próbie badawczej gospodarstw prowadzących tucz kontraktowy ([xxx] gospodarstw), na jedno gospodarstwo przypadła sprzedaż [xxxxxxxxxxxxxx]. Średnia waga 1 tuczniaka wynosiła [xxxxxxx], a cena sprzedaży [xxxxxxx]. W efekcie wartość produkcji (przychody), w przeliczeniu na 100 kg żywca brutto ukształtowała się na poziomie [xxxxx]. (...) Średnio w próbie badawczej gospodarstw uzyskane przychody (wartość produkcji) pokryły poniesione koszty, jednak dochód jaki uzyskali producenci wynosił tylko [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx]. (...) W tych gospodarstwach produkcja żywca wieprzowego była ekonomicznie efektywna, ale wskaźnik opłacalności produkcji był bardzo niski - wynosił [xxxxxxx]”¹⁸.

Jak podsumowano w opinii, „porównując wyniki produkcji żywca wieprzowego w warunkach tuczu otwartego i kontraktowego widoczna jest przewaga tuczu kontraktowego. Wyniki badań wskazują, że skala produkcji to ważny czynnik determinujący efekty ekonomiczne. Średnio w gospodarstwach prowadzących tucz kontraktowy - w porównaniu do gospodarstw z tuczem otwartym - liczba sprzedanych tuczników była większa [xxxxxxxxxxxxxxxx]”¹⁹.

Dowód: Pismo Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 4 lipca 2022 r. wraz z załącznikiem - opracowaniem pt. „Kalkulacja opłacalności produkcji żywca wieprzowego w warunkach modelu rynkowego (w tuczu otwartym) i w warunkach modelu tuczu kontraktowego” - k. 1700-1708

¹⁶ Opracowanie pt. „Kalkulacja opłacalności produkcji żywca wieprzowego w warunkach modelu rynkowego (w tuczu otwartym) i w warunkach modelu tuczu kontraktowego” przedstawiona przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy; s. 7 opracowania;

¹⁷ Ibidem; s. 7 opracowania;

¹⁸ Ibidem; s. 9 opracowania;

¹⁹ Ibidem; s. 12 opracowania;

Ocena dowodów

Prezes UOKiK uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty w postaci wzorów umownych, przedłożonych zestawień i tabel, a także ekspertyzy opracowane przez Instytut Zootechniki - PIB w Krakowie oraz Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB w Warszawie na których oparto rozstrzygnięcie w sprawie.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Stan prawny

Postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi wobec Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu zostało wszczęte dnia 29 kwietnia 2020 r. na podstawie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Ustawa ta obowiązywała do 22 grudnia 2021 r., kiedy to weszła w życie ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2021 r., poz. 2262), implementująca do krajowego porządku prawnego regulacje zawarte w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych (Dz. Urz. UE. L z 2019 r. Nr 111). Zgodnie z art. 57 nowej, aktualnie obowiązującej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, *do postępowań w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wszczętych na podstawie ustawy uchylanej w art. 61 i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe*. Wobec powyższego, w niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r.

Zgodnie z art. 2 ustawy o przewadze kontraktowej - jej postanowienia stosuje się do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych, z wyłączeniem dostaw bezpośrednich w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 ze zm.), zawieranych między nabywcami tych produktów a ich dostawcami.

Pod pojęciem dostawcy należy rozumieć przedsiębiorcę, który wytwarza lub przetwarza produkty rolne lub spożywcze lub odpłatnie zbywa je nabywcy, a pod pojęciem nabywcy przedsiębiorcę, który bezpośrednio lub pośrednio nabywa od dostawcy produkty rolne lub spożywcze w celu ich sprzedaży, odsprzedaży lub przetworzenia (tak: art. 5 pkt 1 i 2 u.p.n.w.p.k.).

W zakresie pojęcia produktu rolnego lub spożywczego ustawodawca w art. 5 pkt 3 u.p.n.w.p.k. odwołuje się do definicji środka spożywczego w rozumieniu art. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm. - Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463). Zgodnie z tą definicją „żywność” lub „środek spożywczy” oznacza jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone,

częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać. „Środek spożywczy” obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki. Definicja ta obejmuje wodę zgodną z normami określonymi zgodnie z art. 6 dyrektywy 98/83/WE i bez uszczerbku dla wymogów dyrektyw 80/778/EWG i 98/83/WE. Jednocześnie, w rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 wprowadzono katalog wyłączeń, i tak „środek spożywczy” nie obejmuje:

- a) pasz;
- b) zwierząt żywych, chyba że mają być one wprowadzone na rynek do spożycia przez ludzi;
- c) roślin przed dokonaniem zbiorów;
- d) produktów leczniczych w rozumieniu dyrektyw Rady 65/65/EWG i 92/73/EWG;
- e) kosmetyków w rozumieniu dyrektywy Rady 76/768/EWG;
- f) tytoniu i wyrobów tytoniowych w rozumieniu dyrektywy Rady 89/622/EWG;
- g) narkotyków lub substancji psychotropowych w rozumieniu Jedynej konwencji o środkach odurzających z 1961 r. oraz Konwencji o substancjach psychotropowych z 1971 r.;
- h) pozostałości i zanieczyszczeń,
- i) wyrobów medycznych w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745.

Zgodnie z art. 6 u.p.n.w.p.k., zakazane jest nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Pod pojęciem przewagi kontraktowej, zgodnie z art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k. należy rozumieć występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.

Należy zaznaczyć, iż samo posiadanie przewagi kontraktowej nie jest zakazane. Zabronione jest jedynie jej nieuczciwe wykorzystywanie. O takim zaś można mówić wówczas, gdy jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes (tak: art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k.). W ustawie wskazano, iż nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej polega w szczególności na:

- 1) nieuzasadnionym rozwiązaniu umowy lub zagrożeniu jej rozwiązaniem;
- 2) przyznaniu wyłącznie jednej stronie uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;
- 3) uzależnianiu zawarcia lub kontynuowania umowy od przyjęcia lub spełnienia przez jedną ze stron innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 4) nieuzasadnionym wydłużaniu terminów zapłaty za dostarczone produkty rolne lub spożywcze, w szczególności z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 935).

Należy jednak zastrzec, iż katalog form nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej ma charakter otwarty.

Interes publiczny

Zgodnie z art. 1 ustawy o przewadze kontraktowej Prezes UOKiK podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem praktykom nieuczciwie wykorzystującym przewagę kontraktową w celu ochrony interesu publicznego.

Interes publiczny dotyczy ogółu, nieokreślonej z góry liczby podmiotów. Jego naruszenie zachodzi głównie wtedy, gdy działaniem danego przedsiębiorcy zagrożony jest interes ogólnospołeczny lub szerszy krąg uczestników rynku. Przy ocenie interesu publicznoprawnego należy mieć na względzie skutki, jakie dana praktyka wywołuje lub może wywołać na rynku. Interes publiczny ocenia się w każdej sprawie indywidualnie. Działanie w interesie publicznym oznacza więc działanie w interesie ogółu, nie zaś w interesie poszczególnych podmiotów np. poszczególnych przedsiębiorców²⁰. Interes publiczny, o którym mowa w ustawie o przewadze kontraktowej powinien być interpretowany w odniesieniu do *ratio legis* tej ustawy, którym jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju, jak również konkurencyjności przedsiębiorstw sektora produkcji rolnej i spożywczej.

W ocenie Prezesa UOKiK, w niniejszej sprawie konieczność działania w interesie publicznym wynika ze skali prowadzonej działalności, w tym korzystania przez Spółkę z wzorców umownych, które w tożsamy sposób regulują prawa i obowiązki dostawców współpracujących z nią w ramach systemu tuczu kontraktowego trzody chlewnej.

Niniejsze postępowanie oraz zapadłe w jego wyniku rozstrzygnięcie ma znaczenie zarówno dla dostawców już dotkniętych praktykami Spółki, jak i tych, którzy mogą nimi być dotknięci w przyszłości.

Decyzja Prezesa UOKiK pełni również funkcję prewencyjną, wskazując podmiotom działającym na rynku, jakie zachowania są sprzeczne z ustawą o przewadze kontraktowej i nie powinny mieć miejsca. Pozostali uczestnicy rynku narażają się na dotkliwe sankcje finansowe, jeżeli nie zaprzestaną stosowania praktyk podobnych do objętych niniejszym postępowaniem.

W związku z powyższym, w niniejszej sprawie konieczne było przeprowadzenie postępowania w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej z uwagi na potrzebę ochrony interesu publicznego, o którym mowa w art. 1 u.p.n.w.p.k.

Przewaga kontraktowa

Zgodnie z art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k. pod pojęciem przewagi kontraktowej należy rozumieć występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.

Zgodnie ze zgromadzonym materiałem dowodowym, Agri Plus sp. z o.o. osiągnęła obrót w wysokości:

[xxxxxxxxxxxxxxxx] zł - w 2019 r.,

[xxxxxxxxxxxxxxxx] zł - w 2020 r.,

[xxxxxxxxxxxxxxxx] zł - w 2021 r.,

²⁰ Wyrok SOKIK w Warszawie z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt XVII AmA 163/11, Legalis nr 1315682

[xxxxxxxxxxxxxxx] zł - w 2022 r.

Dowód:

Sprawozdanie finansowe - rachunek zysków i strat za 2019 r. - k. 440

Sprawozdanie finansowe - rachunek zysków i strat za 2020 r. - płyta CD/DVD - k. 1198a

Pismo Agri Plus sp. z o.o. z dnia 11 lipca 2023 r. wraz z załącznikami (wyciąg ze sprawozdania finansowego za 2021 r. i 2022 r.) - k. 2097-2115

Dla stwierdzenia przewagi kontraktowej jednej ze stron stosunku prawnego konieczne jest wykazanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym na korzyść silniejszego ekonomicznie podmiotu. Potencjał ekonomiczny znajduje odzwierciedlenie w skali działalności przedsiębiorcy i w konsekwencji w realizowanym przez niego obrocie.

W ocenie Prezesa UOKiK, dla ustalenia znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym, w rozumieniu art. 7 ust. 1 u.p.n.w.p.k., można pomocniczo posłużyć się progami wskazanymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych²¹ (art. 1 ust. 2 dyrektywy).

W świetle powyższej dyrektywy uznaje się, że znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym, występuje w przypadku sprzedaży produktów rolno-spożywczych przez:

- a) dostawców, których roczny obrót nie przekracza 2 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR;
- b) dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 2 000 000 EUR lecz nie przekracza 10 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR;
- c) dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 10 000 000 EUR lecz nie przekracza 50 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR;
- d) dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 50 000 000 EUR lecz nie przekracza 150 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR;
- e) dostawców, których roczny obrót wynosi ponad 150 000 000 EUR lecz nie przekracza 350 000 000 EUR, nabywcom, których roczny obrót wynosi ponad 350 000 000 EUR.

Wartość obrotu Agri Plus w euro została obliczona według średniego kursu ogłaszanego przez NBP z 31 grudnia roku, którego dotyczy²², zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 15 u.p.n.w.p.k.

Rok	Obrót Agri Plus w PLN	Obrót Agri Plus w EUR
2019 r.	[xxxxxxxxxxxxxxx] zł	[xxxxxxxxxxxxxxx] EUR
2020 r.	[xxxxxxxxxxxxxxx] zł	[xxxxxxxxxxxxxxx] EUR
2021 r.	[xxxxxxxxxxxxxxx] zł	[xxxxxxxxxxxxxxx] EUR

²¹ Dz. Urz. UE. L z 2019 r. Nr 111, str. 59.

²² 4,2585 w dniu 31 grudnia 2019 r. (<http://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2019/a/19a251>), 4,6148 w dniu 31 grudnia 2020 r. (<https://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2020/a/20a255>), 4,5994 w dniu 31 grudnia 2021 r. (<https://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2021/a/21a254>), 4,6899 w dniu 30 grudnia 2022 r. (<https://rss.nbp.pl/kursy/TabRss.aspx?n=2022/a/22a252>) .

2022 r.	[xxxxxxxxxxxxxxx] zł	[xxxxxxxxxxxxxxx] EUR
---------	----------------------	-----------------------

W przedmiotowej sprawie, z uwagi na wydawanie decyzji w trybie art. 27 u.p.n.w.p.k. wystarczające jest uprawdopodobnienie istnienia przewagi kontraktowej Agri Plus sp. z o.o. wobec jej dostawców. Obrót osiągany przez Spółkę wskazuje, że zalicza się ona do grupy nabywców, których roczny obrót wynosi ponad 350 000 000 euro. Wobec tego znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym wystąpi jeżeli roczny obrót dostawcy nie przekroczy tego progu. Dostawcy Spółki są zaś podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą o zdecydowanie mniejszej skali niż Strona postępowania.

W ocenie Prezesa UOKiK, biorąc pod uwagę skalę działalności Agri Plus i jej dostawców, charakter współpracy, można uznać istnienie stosunku przewagi kontraktowej Strony nad jej dostawcami za uprawdopodobnione.

Uprawdopodobnienie stosowania praktyki nieuczciwe wykorzystującej przewagę kontraktową przez Agri Plus sp. z o.o.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 u.p.n.w.p.k., jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 11 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 6, a strona postępowania zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań w celu zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać tę stronę do wykonania tych zobowiązań i określić termin ich wykonania. Zgodnie z ust. 2 w/w przepisu, w przypadku, gdy strona postępowania zaprzestała naruszania zakazu, o którym mowa w art. 6, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Istota decyzji zobowiązującej polega na zawarciu quasi-porozumienia pomiędzy Prezesem Urzędu a przedsiębiorcą²³. W doktrynie podkreśla się, że decyzja zobowiązująca stanowi jeden z najbardziej skutecznych mechanizmów będących w dyspozycji Prezesa Urzędu, których celem jest doprowadzenie działań przedsiębiorców do stanu zgodności z prawem. Przyczyną wysokiej skuteczności procedury zobowiązującej jest przede wszystkim proporcjonalne rozłożenie obciążeń i korzyści po obu stronach tej relacji administracyjno-prawnej. Każda ze stron, tj. Prezes Urzędu, jak i przedsiębiorca wnosi swoisty „wkład” w doprowadzenie do stanu zgodności z prawem, poświęcając z reguły pewne wartości, a w zamian zyskując inne²⁴.

Analiza przepisu art. 27 ust. 1 u.p.n.w.p.k. pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Prezes Urzędu może wydać powyższą decyzję w sytuacji łącznego spełnienia następujących przesłanek:

²³ D. Miąsik (w:) T. Skoczny (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz, Warszawa 2009 r., s. 1048

²⁴ J. Sroczynski, Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów: decyzja zobowiązująca (uwagi praktyczne oraz de lege ferenda), IKAR 1/2012, s.99

- uprawdopodobnienia w trakcie postępowania stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową;
- zobowiązania się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków;
- uznania przez Prezesa Urzędu za celowe nałożenia obowiązku wykonania przedłożonego przez przedsiębiorcę zobowiązania.

Z uwagi na wniosek Spółki o wydanie decyzji zobowiązującej, niezbędne jest rozważenie, czy wskazane w w/w przepisie warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Spółki.

Uprawdopodobnienie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej przez Agri Plus sp. z o.o.

Artykuł 6 u.p.n.w.p.k. zakazuje nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Wykorzystywanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jeżeli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes (art. 7 ust. 2 u.p.n.w.p.k.).

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK zarzucił przedsiębiorcy stosowanie praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową, polegającej na obciążaniu dostawców nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją umowy tuczu trzody chlewnej poprzez organizowanie tuczu trzody chlewnej w ten sposób, że wysokość wynagrodzenia dostawcy jest zależna od efektu tuczu, podczas gdy na efekt ten mają wpływ przede wszystkim okoliczności, za które odpowiada nabywca, takie jak zapewnienie odpowiednich warchlaków do tuczu, paszy, właściwej opieki weterynaryjnej, jak i jego zalecenia, co może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy o przewadze kontraktowej.

Współpraca Agri Plus z dostawcami odbywa się na podstawie umowy ramowej na dostawę produktów rolnych. Zgodnie z regulacjami, Agri Plus zapewnia szeroko pojęte środki produkcji, takie jak warchlaki i pasze. Dostawca korzysta z opieki weterynaryjnej, której koszt jest pokrywany przez Spółkę. Po skończonym cyklu dostawca sprzedaje Agri Plus tuczniaki, a tucz rozliczany jest zgodnie z umową, i stanowiącym załącznik do niej - regulaminem.

Jak wynika z przedłożonych w toku postępowania przez Instytut Zootechniki - PIB oraz Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB opinii, o ekonomice produkcji trzody chlewnej decyduje szereg czynników o charakterze makro- i mikroekonomicznym.

Jednym z czynników mających istotny wpływ na powodzenie tuczu jest stan zdrowia oraz jakość dostarczanych warchlaków.

Jak wyjaśniała Spółka, w toku postępowania prosięta/warchlaki sprzedawane dostawcom pochodzą z hodowli własnej lub od innego hodowcy współpracującego z Agri Plus w zakresie produkcji prosiąt. Jak podaje Agri Plus, Spółka, jako podmiot posiadający kompleksową wiedzę (także w zakresie lokalizacji ferm hodowlanych), proponuje dostawcom źródła zwierząt w oparciu o najwyższe standardy. Niezależnie od powyższego, dostawca może również samodzielnie zwrócić się do Agri Plus z prośbą o dostarczenie zwierząt z konkretnej fermy.

Jak wskazano w opinii Instytutu Zootechniki - PIB, „warchlaki przewiezione do nowej fermy przechodzą trudną adaptację do nowych warunków środowiskowych, jak również narażone są na niebezpieczeństwo związane z przenoszeniem chorób w trakcie obrotu zwierzętami. (...) Wiele źródeł pochodzenia warchlaków do tuczu sprzyja obecności różnych patogenów i wpływa na ich stan immunologiczny spowodowany specyficznymi dla danego (pojedynczego) stada patogenami i statutem zdrowotnym, co wpływa na pogorszenie FCR i wyższą śmiertelność”²⁵.

Instytut Zootechniki - PIB objaśnił również, że „faza warchlaka uznawana jest za najtrudniejszy okres w cyklu produkcyjnym żywca wieprzowego. Zwierzęta w tym okresie życia są poddawane wpływom szeregu czynników stresogennych, takich jak przenoszenie do innych pomieszczeń, łączenie w grupy i związane z tym ustalanie hierarchii w stadzie, transport do tuczarni. (...) Pochodzenie warchlaków z różnych ferm, w których były odchowywane, a następnie ich kontaminacja w miejscu docelowym, czyli tuczarni może, zazwyczaj krótkotrwale, odbić się na ich stanie ogólnym. Nie bez znaczenia dla kondycji warchlaków jest czas transportu, jak również jego warunki (warunki panujące w środkach transportu, temperatura otoczenia, zagęszczenie na jednostkę powierzchni)”²⁶.

Z opinii Instytutu Zootechniki - PIB wynika, że „ocena stanu zdrowia świń w momencie dostarczenia ich do fermy odbywa się na podstawie oceny ich behawioru i obserwacji objawów zewnętrznych, które mogłyby wskazywać na wystąpienie określonej jednostki chorobowej”²⁷. „Producent w momencie dostarczenia warchlaków na fermę jest w stanie określić pokrój świń, z którym ściśle związana jest kondycja i stan zdrowotny. Warunkiem koniecznym jest to, że producent powinien być obecny przy dostawie zwierząt do obiektów, w których będą tuczone, tak aby móc dokładnie obejrzeć zakupione warchlaki w momencie ich dostarczenia”²⁸.

Stan zdrowia zwierząt w momencie ich dostarczenia do dostawcy, ewentualne patogeny czy rozwijające się jednostki chorobowe mają znaczący wpływ na powodzenie tuczu, w tym na pobór oraz konwersję paszy, wzrost masy ciała warchlaków, koszty ich leczenia czy ewentualne upadki. Wszystkie te czynniki przekładają się na późniejszą kalkulację ceny za oddanego do uboju tucznika.

W opinii wskazano również, że „oprócz czynników środowiskowych i genetycznych istnieje szereg czynników związanych z samą paszą, które mogą wpływać na jej pobranie. Czynniki te obejmują zawartość energii, białka w diecie, zawartość aminokwasów (wpływając na zbilansowanie paszy), obecność w paszy specyficznych dodatków paszowych (np. antybiotyków, środków zapachowych i smakowych itp.), sposób przetwarzania paszy, rodzaj składników paszy, jej formę i wygląd a także dostępności wody pitnej. Wydaje się, że najważniejszym z pośród powyżej wymienionych czynników żywieniowych wpływających na zdolność pobrania paszy i w efekcie końcowym efektywne jej przetworzenie na masę mięśniową ma właściwe zbilansowanie dawki pokarmowej”²⁹.

²⁵ Opinia naukowa w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej przedstawiona przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy; s. 33 opinii;

²⁶ Opinia naukowa w zakresie ekonomiki hodowli trzody chlewnej przedstawiona przez Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy; s. 47 opinii;

²⁷ Ibidem; s. 48 opinii;

²⁸ Ibidem; s. 47 opinii;

²⁹ Ibidem; s. 21 opinii;

Dlatego, istotne znaczenie przy produkcji żywca wieprzowego ma dostarczana przez organizatora tuczu, tj. Agri Plus, pasza, jej jakość, właściwości odżywcze i odpowiednie zbilansowanie. Ważne są nie tylko względy jakościowe, ale także dopasowanie jej właściwego rodzaju do fazy rozwoju zwierzęcia. Właściwie dobrana pasza wpływa na jej efektywne przetworzenie na masę mięśniową i tuczu żywca.

Jak wynika z ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, wykorzystywanie przewagi kontraktowej jest nieuczciwe, jeżeli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo taki interes narusza.

Pojęcie **dobrych obyczajów** jest klauzulą generalną, nieposiadającą definicji normatywnej. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo³⁰. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny³¹. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

Na gruncie u.p.n.w.p.k. pojęcie dobrego obyczaju nie zostało przez ustawodawcę zdefiniowane, w związku z czym określenie, czy badana praktyka nosi znamiona nieuczciwości wymaga ustalenia dobrego obyczaju w każdej konkretnej sprawie³². Ustawa o przewadze kontraktowej, podobnie jak ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, przyjmuje kryterium ekonomiczno-funkcjonalne "dobrych obyczajów". Oznacza to, że rozstrzygając spór na tym tle należy uwzględniać wszystkie okoliczności faktyczne konkretnego przypadku, przede wszystkim gospodarcze oraz prawne. Nie bez znaczenia jest ocena, jakie skutki przyniesie w przyszłości potraktowanie pewnego obyczaju, który znalazł odbicie w zachowaniu jednej strony (stron), jako zgodnego z dobrymi obyczajami albo z nimi sprzecznego, co w konsekwencji przyczyni się do jego upowszechnienia, bądź też odwrotnie, do jego zwalczania³³.

Jak podkreśla się w orzecznictwie, dobre obyczaje to normy moralne i obyczajowe w stosunkach gospodarczych (tzw. uczciwość kupiecka), a więc reguły znajdujące się poza ramami systemu prawa. Wyrażają się pozaprawnymi normami postępowania, którymi powinni kierować się przedsiębiorcy. Ich treści nie da się określić wiążąco w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno

³⁰ A. Wolter, „Prawo cywilne. Zarys części ogólnej”, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83

³¹ Np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991 r., sygn. akt I ACr 411/91, „Wokanda” 1992/4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2003 r., sygn. akt II CKN 1097/00, Lex nr 78878; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., sygn. akt I CKN 473/01, Lex nr 80257; J. Szwaja [w:] „Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - Komentarz”, Warszawa 2000, str. 122-133; R. Stefanicki, „Dobre obyczaje w prawie polskim”, „Przegląd Prawa Handlowego” nr 2002/5

³² A. Piszcz, Komentarz do art. 7 [w:] M. Namysłowska, A. Piszcz (red.), Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Komentarz. Warszawa 2017

³³ Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 27 marca 1996, sygn. Akt XVII Amr 5/96, Legalis nr 42608

Z powyższego wynika, że praktyki Spółki mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz mogą naruszać istotne interesy dostawców, wobec czego Prezes UOKiK uznał, że zostało uprawdopodobnione naruszenie przez Agri Plus zakazu, o którym mowa w art. 6 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

Jak wskazano wyżej, warunkiem niezbędnym do zastosowania art. 27 u.p.n.w.p.k. jest zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane naruszenie art. 6 ustawy o przewadze kontraktowej, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków.

Agri Plus sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu zobowiązuje się do podjęcia działań w celu zaprzestania naruszeń, to jest do wprowadzenia we wzorcach umów ramowych na dostawę produktów rolnych dotyczących modelu GFM („Wzorce Umowne GFM”), a także zaproponowania dostawcom wprowadzenia do umów wykonywanych w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji, następujących zmian:

I. Kwalifikacja

- Strona 32

- także długi włos, jak również zwierzęta wyraźnie mniejsze od pozostałych z danej grupy.
- e) Prosięta wykazujące wyraźne objawy chorobowe (np. objawy nerwowe, zaawansowane objawy oddechowe, zasinienie uszu, stany zapalne racic, opuchnięte stawy kończyn przednich oraz tylnych, obecne ropnie, smoleń, wypadnięty odbyt, itp.).
 - f) Prosięta z uszkodzeniami mechanicznymi, złamaniami kończyn, uszkodzeniami racic.
 - g) Prosięta o niskiej wartości, uznane za niepełnowartościowe zgodnie z aktualną wiedzą lekarza weterynarii.
2. Za niepełnowartościowe Warchlaki uznaje się, w szczególności:
- a) Warchlaki z przepukliną (mosznową/pępkową).
 - b) Warchlaki z niezagojonymi ranami.
 - c) Warchlaki chartacze, czyli wykazujące zanik tkanki mięśniowej i podskórnej - widoczne „wystające” kości kręgosłupa, łopatki czy kości miednicy, wystające żebra, zwykle związane z odwodnieniem (sucha, nieelastyczna skóra), często także długi włos, jak również zwierzęta wyraźnie mniejsze od pozostałych z danej grupy.
 - d) Warchlaki wykazujące wyraźne objawy chorobowe (np. objawy nerwowe, zaawansowane objawy oddechowe, zasinienie uszu, stany zapalne racic, opuchnięte stawy kończyn przednich oraz tylnych, obecne ropnie, smoleń, wypadnięty odbyt, itp.).
 - e) Warchlaki z uszkodzeniami mechanicznymi, złamaniami kończyn, uszkodzeniami racic.
 - f) Warchlaki o niskiej wartości, uznane za niepełnowartościowe zgodnie z aktualną wiedzą lekarza weterynarii.

II. Tryb postępowania

1. Z chwilą odbioru od Agri Plus Grupy Producent powinien zweryfikować występowanie wad Zwierząt wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej samodzielnie lub przy pomocy lekarza weterynarii wskazanego przez Agri Plus (na koszt Agri Plus). Zwierzęta, których wady są ewidentne - widoczne już w ramach wstępnych oględzin w dniu dostawy - kwalifikowane są jako „Zerówki”.
2. Producent niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od odbioru Zwierząt, zgłasza opiekunowi („SVRM”) ilość Zwierząt, które uznaje za niepełnowartościowe ze wskazaniem uzasadnienia („Zgłoszenie”). W przypadku Zwierząt Zerówek, z uwagi na dobrostan Zwierząt, zgłoszenie wad powinno nastąpić bezpośrednio po dostawie, nie później niż w ciągu 48 godzin.
3. Zgłoszenie może zostać dokonane w każdej formie, tj. m.in. osobiście do SVRM lub za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość (np. telefonicznie, sms, e-mail).
4. Na wniosek Producenta, SVRM zobowiązany jest przekazać Producentowi potwierdzenie otrzymania Zgłoszenia w formie dokumentowej (np. sms lub e-mail).

5. Agri Plus informuje Producenta niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin o sposobie rozpatrzenia Zgłoszenia, tj.:
 - a) Zwierzęta zakwalifikowane przez Agri Plus, jako niepełnowartościowe - w zależności od stanu zdrowia SVRM podejmuje decyzję co do dalszego postępowania. Koszt opieki nad Zwierzętami niepełnowartościowymi obciąża Agri Plus. W takim przypadku zwierzęta niepełnowartościowe nie są uwzględniane w liczbie zwierząt dostarczonych Producentowi do chowu.
 - b) Zwierzęta niezakwalifikowane przez Agri Plus jako niepełnowartościowe podlegają chowowi i rozliczeniom na zasadach określonych w Umowie. Powyższe nie wyłącza uprawnień Producenta, co do dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych przewidzianych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.
6. W okresie od dokonania Zgłoszenia przez Producenta do czasu rozpatrzenia Zgłoszenia przez Agri Plus kwestionowane Zwierzęta trzymane są w kojcu oddzielnym od innych Zwierząt z Grupy, z zachowaniem zasad dobrostanu Zwierząt.

2. uregulowania w umowie lub załączniku do niej procedur reklamacyjnych dla zgłaszania wad jakościowych pasz dostarczonych przez Agri Plus sp. z o.o. w następujący sposób:

Procedura reklamacyjna pasz

I. Kwalifikacja

1. Za wadliwe uznaje się pasze, które, w szczególności:
 - a) Zawierają pleśń;
 - b) Zawierają ciała obce (tj. np. kamień, metal, plastik);
 - c) Mają nietypowy zapach zwłaszcza pleśni, zjełczały, stęchlizny, fermentacyjny, zapach miodowy, karbidowy, czosnkowy;
 - d) Mają zbrylenie, ślady namoknięcia;
 - e) Zawierają szkodniki magazynowe;
 - f) Z innych przyczyn nie nadają się do spożycia przez zwierzęta.

II. Tryb postępowania

1. Producent w ciągu 7 dni od odbioru paszy, zgłasza opiekunowi („SVRM”) zastrzeżenia co do jakości paszy („Zgłoszenie”).
2. Zgłoszenie może zostać dokonane w każdej formie tj. m.in. osobiście do SVRM lub za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość (np. telefonicznie, sms, e-mail).
3. Na wniosek Producenta, SVRM zobowiązany jest przekazać Producentowi potwierdzenie otrzymania Zgłoszenia w formie dokumentowej (np. sms lub e-mail).
4. Producent zobowiązany jest zabezpieczyć i przechować próbkę paszy, której jakość jest kwestionowana, a następnie przekazać próbkę osobie wskazanej przez Agri Plus celem zbadania.

5. *W uzasadnionych przypadkach, Agri Plus zastrzega możliwość odbycia wizyty na fermie Producenta celem przeprowadzenia wywiadu oraz dokonania weryfikacji kwestionowanej paszy i warunków jej przechowywania przez Producenta. Wyznaczona przez Agri Plus osoba dokonuje wizyty w ciągu 3 dni roboczych od przyjęcia Zgłoszenia.*
6. *W przypadku, gdy Producent w trakcie wizyty wyznaczonej przez Agri Plus osoby podtrzymuje Zgłoszenie wady jakościowej próba paszy przekazywana jest do badania przez akredytowane laboratorium. Próbkę pobierana i zabezpieczana jest przez SVRM, przy obecności Producenta, po czym jest wysyłana do laboratorium na koszt Agri Plus.*
7. *Agri Plus informuje Producenta niezwłocznie, nie później niż w ciągu 15 dni od otrzymania wyników badania od akredytowanego laboratorium, o sposobie rozpatrzenia Zgłoszenia, a w przypadku stwierdzenia wad jakościowych paszy Agri Plus niezwłocznie dostarcza Producentowi paszę, w ilości odpowiadającej wadliwej paszy.*
8. *Niniejsza procedura nie wyłącza uprawnień Producenta, co do dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych przewidzianych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.*

Jak wyjaśnia Spółka, przedmiotem zobowiązań jest uregulowanie w umowie procedur reklamacyjnych dotyczących dostarczanych przez Agri Plus zwierząt i paszy, aby dostawca miał jasną procedurę i tryb postępowania w przypadku zaistnienia wad podstawowych środków produkcji zapewnianych przez Spółkę. Zgodnie z wyjaśnieniami, ewentualne zastrzeżenia, co do jakości dostarczanych środków produkcji, do tej pory były weryfikowane i rozstrzygane w drodze polubownej w ramach bieżących kontaktów dostawcy z przedstawicielem Agri Plus.

W ocenie Spółki, wprowadzenie do wzorców umownych procedur reklamacyjnych, dotyczących wad jakościowych zwierząt i paszy będzie skutkowało zwiększeniem transparentności warunków współpracy. Dostawcy będą polegać na przewidzianych w umowie jasnych trybach postępowania dotyczących badania wątpliwości co do jakości warchlaków lub prosiąt oraz paszy, jak również na uprawnieniach przysługujących w przypadku stwierdzenia wad. Procedury nie ograniczają, ani też nie wyłączają uprawnień wynikających z zasad ogólnych przewidzianych w kodeksie cywilnym. Wyraźne postanowienie w tym zakresie, ma na celu zwiększenie świadomości hodowców w zakresie przysługujących im uprawnień, wykraczających poza kwestie regulowane wewnętrznymi procedurami reklamacyjnymi.

Zmiany w praktykach Agri Plus wprowadzone w toku postępowania

W toku postępowania, Spółka z własnej inicjatywy podejmowała działania mające na celu zmiany stosowanych praktyk.

Agri Plus wdrożyła zmiany w umowach z dostawcami i [xxxxxxxxxxxxxxxxx] wprowadzono nowy wzorzec umowny niezawierający postanowień dotyczących potrąceń z tytułu sprzedaży

przekraczała [xxx] wszystkich zwierząt. Ponadto, Przedsiębiorca w toku postępowania wprowadził wyższe stawki minimalne oraz maksymalne opłaty dodatkowej, co korzystnie wpłynęło na sytuację finansową dostawców, ograniczając jednocześnie ryzyko zidentyfikowane w niniejszym postępowaniu (więcej środków pieniężnych na pokrycie kosztów produkcji obciążających dostawcę). Wprowadzenie w toku postępowania powyższych zmian, korzystnych dla kontrahentów Spółki, jest czynnikiem przemawiającym za przyjęciem przez Prezesa UOKiK jej zobowiązań złożonych w trybie art. 27 u.p.n.w.p.k.

W ocenie Prezesa UOKiK, wdrożenie zaproponowanych przez Spółkę działań pozwoli osiągnąć cele decyzji zobowiązującej, a mianowicie szybkość i efektywność załatwienia sprawy dla dobra interesu publicznego. Jednocześnie, zaproponowane rozwiązania ograniczają ryzyko dostawcy związane z realizacją umowy.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji decyzji.

Informacja o stopniu realizacji zobowiązania

Stosownie do art. 27 ust. 3 u.p.n.w.p.k. elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa Urzędu obowiązku składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązania. W pkt II sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę obowiązek przedstawienia informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań poprzez:

1. przedłożenie zmienionych Wzorców Umownych GFM, wraz z 5 przykładowymi umowami zawartymi przez Spółkę z Producentami w oparciu o zmienione Wzorce Umowne GFM, w terminie 4 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK;
2. przekazanie, w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK, danych o liczbie Producentów, którym Spółka zaproponowała aneksy oraz o liczbie Producentów, którzy do dnia złożenia sprawozdania podpisali i przekazali podpisany aneks.

W ocenie Prezesa UOKiK, tak określony obowiązek sprawozdawczy zapewni nadzór nad wykonaniem poszczególnych elementów zobowiązania.

Pouczenie

Na podstawie art. 29 u.p.n.w.p.k. w związku z art. 81 ust. 2, 3, 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r., poz. 275 ze zm.) i art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1144 ze zm.) odwołanie

od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. W razie złożenia wniosku ustnie do protokołu, oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2, może być złożone także do protokołu.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zd. 1 Kodeksu postępowania cywilnego, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Piotr Adamczewski

Otrzymują:

1. Agri Plus Sp. z o.o.
ul. Marcelińska 92, 60-324 Poznań
reprezentowana przez
[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx]
2. a/a